

ספר
חסד
לאברהם

רדאמסק

תולדות

רבות השתדלנו
להוציא דבר מתוקן מתחת ידינו,
בכדי להפיץ תורת רבינו הק' זיע"א.
וכבר נאמר שגיאות מי יבין,
ואך למותר שאם יש שגיאה
או שגגה ה"ו לתלות ברכינו הק'
אלא בנו העורכים
שלא ניתנה תורה למלאכי השרת.
נשמח להארות והערות.

הוצאת

חסד לאברהם

clradomsk@gmail.com

לאפשרויות הנצחה ועזרה
בהפצת תורת רבינו זיע"א
ולקבלת הגליון מדי שבוע במייל
ניתן לפנות למייל הנ"ל

גליון זה יוצא לאור
לע"נ

הגאון החסיד

רבי יצחק מאיר

בן הגאון החסיד

רבי גדליהו זצ"ל

גלב"ע כ"ו מרחשון תשפ"ב

עימוד: imud1153@gmail.com

תולדות

האלה ליראה את ה' אלהינו, וכן כתיב (מהלים קיט, לח) 'הקם לעצדך אמרתך אשר ליראתך', רמז כי עיקר התורה והמצוות אשר ניתנו לבני ישראל, היו מחמת כי על ידי הלימוד התורה ועשיית המצוות יוכל האדם לבא ליראה, וכתיב (קהלת ג, יד) 'והאלהים עשה שיראנו מלפניו, אם כן ה'תולדות' מעשיית העולם הוא יראה.

וזו הרמז צפסוק (צראשית ז, ד) 'אלה תולדות השמים והארץ צהצראס', רמז כי 'תולדות שמים והארץ' הוא 'צהצראס' בגימטריא רמ"ח, פירוש האריך זוכה אדם ליראה, שהוא 'תולדות שמים וארץ', זה הוא 'צהצראס' - היינו על ידי רמ"ח מצוות עשה.

וזו 'ואלה תולדות יצחק', פירוש ה'תולדות' שיהיה נולד מהם יראה הגרמז צ'יצחק', 'צן אצרהס' - היינו מחמת הצנה צרמ"ח מצוות עשה, כי 'אצרהס' בגימטריא רמ"ח. 'אצרהס הוליד את יצחק', פירוש כי על ידי רמ"ח מצוות

ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק (כה, יט). 'יצחק' הוא צחינת יראה, והנה היראה של יצחק לא היתה יראה תמאה - דהיינו יראת העונש, רק יראה עלאה, וליראה זו בא האדם אחר האהבה, כמו שאנו אומרים (צרכת קרי"ט) 'ותן בלבנו לאהבה וליראה את שמך'. והנה 'אצרהס' אצינו ע"ה היה לו צחינת אהבה, כמו שרמזו צחינת אצרהס [העולה] בגמטריא רחס רחימא, והוא לשון אהבה, והנה 'יצחק' עם האותיות בגמטריא ירא עם הכולל. והרמז צשמו, שהיראה שלו לא היתה מחמת עונש, כי 'יצחק' הוא לחוק והוא לשון שמחה, וזה בא מחמת יראה עלאה, כדכתיב (מהלים ז, יא) 'וגילו צרעה', וזה הכונה 'אצרהס הוליד את יצחק', רמז על ידי האהבה מקדם, היה זוכה ליראה הגבוה הזאת.

או יאמר ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק. הנה כתיב (ואתחנן ו, כד) 'ויצונו ה' לעשות את החקים

צוא"ו, כי וא"ו היא תפארת ועמודא
 דאמנעיתא - שהוא יעקב כידוע. והנה
 'אלה', הוא הסט"א הנאמר בכתוב זה,
 מחמת שב'תולדות' הנאמר בכתוב, היה גם
 כן עשו.

ואלה תולדות יצחק בן אברהם. 'תולדות
 יצחק בן' ראשי תיבות חיצ, והוא
 תשובה, ולתשובה זוכה אדם מחמת יראה,
 והיראה בעולם, הוא מחמת זכותו וכחו של
 יצחק.

עוד ידמוז ואלה תולדות יצחק בן אברהם
 אברהם הוליד את יצחק. להנה
 העיקר הוא ב'אדם שפלות, ומזה זוכה
 לזחינת אמת, וגם ליראת שמים. והנה
 יעקב אגח קרבא בעשו כמבואר בזוהר הק'
 (עי' צפרשתן קלו, א), והטעם כי עשו היה
 נד ומרמה צפיו, וכמבואר במדרש (בר"ר
 סג, ח) 'עשו הא שוא שצראתי בעולמי', וזה
 היה מחמת גבהות, ולכך שמו עשו, רמו
 שהיה מדמה בנפשו שהוא עושה ראונו של
 מקום. אבל יעקב היה צהיפך, שהיה מדתו
 מדת אמת, כמאמר הכתוב (מיכה ז, כ)
 'מתן אמת ליעקב', ולמתנה זו היה זוכה
 מחמת שפלות, כנרמו בשמו יעקב שהוא
 יו"ד עקב, יו"ד הוא על שם המחשבה
 נאמרה כפירוש רש"י צפרשת בשלח (טו, א)

זוכה ליראה, והנה 'את יצחק' עם התיבות
 בגמטריא יראת.

ואלה תולדות יצחק. היינו אלו נקראין
 'תולדות', הרמז על המנות
 ומעשים טובים (רש"י נח ו, ט), אם עשויים
 הם בצחינת 'יצחק' - היינו בצחינת יראה,
 כי ציראה נכללין כל המנות, כי 'יראת ה'
 הוא אצורו' (ישעיה לג, ו), וזה 'אלה
 תולדות יצחק', היינו כי ציראה נכללין כל
 ה'תולדות', היינו כל התורה והמנות.

עוד יבואר ואלה תולדות יצחק בן אברהם,
 ופירש רש"י יעקב ועשו האמורים
 צפרשה', ונריך להצין זאת, מאי צעי רש"י
 צזה, הא בקרא מפורש כן. ונראה לבאר על
 פי הזוהר הק' צפרשת ויחי (דף רכה, א)
 וזה לשונו, 'אתא חזי, כד צעי יעקב לצרכא
 לאינון בני יוסף, חמא צרות קדשא דזמין
 לנפקא מאפרים ירבעם בן נבט, פתח
 ואמר 'מי אלה' (ויחי מת, ח), משמע דאמר
 בעבודה דא דסטרא דעכו"ם 'אלה אלהיך
 ישראל' (כי תשא לג, ד) וכו', ואי תימא הא
 כתיב (נח, ו, ט) 'אלה תולדות נח', הכי הוא
 ודאי, דהא נפק חס דאיהו אצוהי לכנען
 וכו', ואיהו רזא דאלה', עד כאן לשונו.
 והנה כאן כתיב 'אלה', מחמת כי יעקב
 ועשו האמורים צפרשה', ויעקב נרמו

'ינחק' והגוף נקרא 'רצקה', וזה הפירוש 'ויעתר ינחק', שהנשמה מתפללת 'לה' שיהיה לה כח לנצח, 'לנוכח אשתו' היינו נגד הגוף, 'ויעתר לו ה' - הקצ"ה מקבל תפילת הנשמה, 'ותהר רצקה אשתו', דהנה מלינו עיצור נשמה, ומחמת זה יש לו כח לנצח את התאוות.

וזו פירוש הפסוק (ישעיה נז, ב) 'יצוא שלום ינחו על משכבותם הולך נכחו', דהנה כל זמן שאדם חי יש לו מלחמה נגד היצר הרע, ואחר שנאסף הזדיק 'ינוחו על משכבותם', כי שם אין להם מלחמה. ואמר הכתוב הטעם כי 'הולך נכחו', כי מה אשר היה 'נכחו' - היינו נגד היצר הרע, 'הולך' צעת ההוא, ולכך יש להם מנוחה.

ויעתר ינחק לה' לנבא אשתו. על פי המצואר צוהר הק' (חיי שרה קכט, א) שינחק נקרא הנשמה ורצקה נקראת הגוף, וזה 'ויעתר ינחק לה'', היינו שהנשמה עושה עטרה לה' [כי אותיות דטלנ"ת המה ממוצא אחד ומתחלפין תיו צטית], כדמלינו שעל ידי התורה והמלות מהלדיקים נעשה עטרה לה' (עי' זוה"ק וישלח קסז, ב ותולדות יעקב יוסף פר' ויאל ד"ה ויאל יעקב). וזה 'לנבא אשתו', אימתי אדם

ד"ה או ישיר), רמו שהיה צמחשצתו שהוא צחינת עקב שהוא הכנעה. והנה ח"ו לא היה צעם צחינת עקב, רק צמחשצה היה. וזה הרמו 'אך צה' אל תמרודו' (שלת יד, ט), רמו כי על ידי צחינת 'אך' שהיא מיעוט, זוכה האדם שלא יהיה מורד צהקצ"ה. וזהו אותיות מלחמה - לחם מה, רמו שעיקר ילחום האדם עם היצר הרע על ידי צחינת מ"ה.

וזו הכונה 'אציר יעקב נורא תהלות' (פיוט אל מסתחר), רמו שאם אדם יש לו אצירות וחיזוק צחינת יעקב - היינו הכנעה, אזי זוכה כי תהלותיו להקצ"ה המה צנורא ויראה, כי ענוה קטירא דחילא (תיקו"ו ה, ב).

ועתה נבוא לציאור הכתוב 'ואלה תולדות ינחק', היינו 'תולדות' היראה, הוא מחמת 'צן אברהם' - הוא זירוף אבר מה, אבר היא התחזקות, כמו 'אציר יעקב', והכונה שעל ידי החיזוק צמדת מ"ה, הרמו על השפלות, על ידי זה 'הוליד את ינחק' היינו היראה, שצחינת ינחק הוא צחינת פחד.

ויעתר ינחק לה' לנבא אשתו (כה, כא). נראה לרמו, דהנה מצואר צוהר הק' (חיי שרה קכט, א) שהנשמה נקראת

ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו וגו'. נראה לרמוז בזה, כי יצחק היה מתפלל עבור הנשמה שהיא 'נכח' נגד הגוף המכונה צַסֵּם אֵשָׁה, כמצואר צוהר הק' במדרש הנעלם פרשת חיי שרה (דף קכח, א) זה לשונו 'ואדע שהיא האשה הוא הגוף'. ואמר הכתוב 'כי עקרה היא' כי העיקר היא הנשמה, ואמר הכתוב כשאדם מתפלל על זה תפילתו תעשה פרי. וזה 'ותהר רבקה אשתו', 'ותהר' היא אותיות תורה, והנה 'רבקה' רמז על גוף טהור וקדוש, ואמר הכתוב כי הגוף נזדכך כל כך מחמת אור הנשמה, שהיא כמו התורה. דהנה התורה מחמת האותיות, גם הגוילין נתקדשו, כן האדם מחמת הנשמה, שהיא נגד אותיות התורה, גם הגוף נתקדש.

וזו הכונה 'זה ספר תולדות אדם' (בראשית ה, א), רמז שהאדם יהיה כמו הספר, שגם הגויל שהוא גשמי נתקדש, והנה 'זה ספר תולדת אדם' סופי תיבות התמר, כי תמר אין לו אלא לב אחד (סוכה מה, ב). והנה זה הכונה בצפוק (כו, ב) 'מה זה מהרת למנוח בני, ויאמר כי הקרה ה' אלהיך לפני, מהראשי תיבות אותיות התמר, רמז ששאל יצחק ליעקב האין היה לך מניאות בזה לבוא לבחינת תמר, ויאמר כי הקרה ה' אלהיך לפני, רמז כי יקר לי השי"ת וחציצ לפני, ומחמת

זוכה, אם הוא 'לנכח אשתו', דהיינו שמצית את החומר תחת הנורה, ועושה 'לנכח' הגוף.

וזו הפירוש 'שמרתי פקודיך ועדותיך כי כל דרכי נגדך' (תהלים קיט, קסח), פירוש על ידי זה 'שמרתי' המלות, כי ידעתי ש'כל דרכי', היינו אם אעסוק בתאות העולם הזה, הוא 'נגדך', פירוש נגד רנוך, כי זאת אין רנון הקצ"ה.

וזו פירוש 'אם אמר יאמר העבד אהבתי את אדוני את אשתי' (משפטים כה, ה), פירוש אם יאמר העובד השם אני רוצה לאהוב את אדוני - היינו השי"ת, וגם את אשתי - היינו הגוף, ורוצה לעשות [גם רנונו], על זה אמר הכתוב 'לא אלא חפשי' (שם) - רמז שלא ילא חפשי מהיזר הרע. כדמנינו (אבות פ"ו מ"ב) 'אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה', אזי הוא בן חורין אם עוסק בתורה לשמה.

'כי עקרה היא', פירוש אם האדם יודע כי העיקר היא הנשמה, והגוף אינו אלא לבוש להנשמה, אזי יוכל לבוא לזה, לעשות 'לנכח' הגוף, ולא יהיה להוט אחר הגוף. וזה 'ויעתר לו ה'', היינו לאיש בזה הקצ"ה עושה לו עטרה, כדמנינו (ברכות יז, א) 'צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהן', וק"ל.

המתקת הדין על ידי רצקה, ולכך הפך הגזירה מתיצת רעות לתיצת עתור. וזה הכונה במדרש 'ויעתר וכו' שהפך הגזירה, ולפוס כן קריין ליה עתרא דאפיך אידרא', 'אידרא' בגמטריא גבורה, רמו שהיפך את צחינת גבורה לעתרא, דהוא עשירות.

וזו יהיה הכוונה בפסוק (מטות ל, ז) 'וידבר משה אל ראשי המטות לצני ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה ה'', היינו כי 'ראשי המטות' יש להם כח זה, להמשיך צחינת חסד לצני ישראל, כי 'לאמר' היא רכה, והוא צחינת חסד. והנה 'לאמר' עם האותיות בגמטריא רעה, וזה הכח בראשי המטות שיעשו מרעה, צחינת חסד. והנה אמר הכתוב מפורש 'זה הדבר אשר צוה ה'', רמו כי מ'דבר' שהוא לשון קשה, יתחבר עמו השם הוי"ה צ"ה שהוא מדת הרחמים, 'צוה' הוא לשון התחברות, כמו צותא חדא.

עוד יאמר ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו. על פי הזוהר הק' אסור להסתכל צעת התפילה, כי השכינה עומדת שמה צעת התפילה, והנה זה אמונת ישראל שהקצ"ה עומד ומצפה לתפילת ישראל. וזה 'ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו', היינו שהקצ"ה עומד 'לנכח' הגוף הנקרא אשה כמבואר בספרים הקדושים (עי' זוה"ק חיי שרה קכט,

אהבת השם היה זוכה לצחינה הגדולה הזאת.

והנה מבואר צוהר הק' (נח ס, א) כי נשמחו של יצחק היתה מאחרי תחיית המתים, ומבואר צוהר הק' במדרש הנעלם פרשת וירא (דף ק"ג, ז) 'אמר רבי לוי, הנשמה צעודה במעלתה ניוונת באור של מעלה, ומתלבשת בו, וכשתכנס לגוף לעמיד לצוא, באותו האור ממש יכנס, ואזי הגוף יזהיר כזהר הרקיע'.

במדרש ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו, 'רבי יוחנן וריש לקיש, רבי יוחנן אמר ששפך תפילתו צעושר, ריש לקיש אמר שהפך את הגזירה, ולפוס כן קריין ליה עתרא דאפיך אידרא' (בר"ר סג, ה). נראה לפרש דהנה 'ויעתר' הוא אותיות רעות, רק יו"ד מיותר, ועל ידי יו"ד שהיא צחינת חכמה, והיא חסד, על ידי זה נהפך אותיות רעות לתיצת עתור שהוא עשירות. והנה יו"ד היא צרכה, ולכך נתברך יעקב יו"ד צרכות מילחקה, וזה הרמו 'והנה עתה לקח צרכתי' (כו, לו), היינו צרכת יו"ד.

וזו הכונה בכתוב 'ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו', כי רצקה היא דינא רפיא, ויצחק הוא צחינת דין קשה, והנה נמתק הדין על ידי רצקה, וזה 'ויעתר יצחק לה'' מחמת כי 'לנכח אשתו', רמו שהיה

פי דאיתא צספרי הקצלה כי צמדת יש צ'
 צחינות, 'א' ה' הוא סוד עושר, ו'א' ד'
 סוד הדלית, ויחזק היה מתפלל עצור זה
 'לנכח אשתו כי עקרה היא', רמו כי צגלות
 אינה עושה פירות, ולא יכלה להשפיע לצני
 ישראל, והוא צסוד הדלית כנ"ל. וזה כונת
 המדרש 'ששפך תפילות צעושר', רמו
 שיהיה לה צחינת ה' שהיא סוד העושר,
 והצן.

כ' עקרה היא ויעתר. סופי תיבות יראה,
 לרמו כי צעצור זה נתקצלה תפילתו
 מחמת כי התפילה היתה ציראה.

ויצא הראשון אדמוני כלי כאדרת שער
 (כה, כה). נראה לצאר זה על פי
 המדרש (עי' צר"ר סה, טו) 'הן עשו אחי
 איש שער ואנכי איש חלק, היינו חלק ה'
 עמו' (האזינו לב, ט) עיין שם. דהנה
 הנשמות מצני ישראל המה ממקום גבוה
 מאוד, היינו מעולם הצינה, ולכך מהנשמה
 ניתנה צינה ודעת צאדם, ולכך עולם הצינה
 הוא עולם התשובה, מחמת כי השורש
 מהנשמות של צני ישראל המה מעולם
 הצינה, ואם האדם פוגם צהנשמה פוגם
 צשורש הנשמות הוא עולם הצינה. והנה
 התשובה צריכה להיות צאותו מקום שפגם
 צה, ולכך התשובה הוא מאותו עולם.

א), ולכך עומדת הנשמה להתפלל, מחמת
 כי הקצ"ה עומד כנגדה. וזה פירוש 'כל
 הקוצע מקום לתפילתו אלהי אברהם
 צעזרו' (צרכות ו, צ), היינו שקצע 'מקום',
 שהקצ"ה הנקרא 'מקום' הוא צעת
 תפילתו, שנאמר (לך לך יע, כו) 'וישכם
 אברהם צצוקר אל המקום אשר עמד שם
 את פני ה'.

כדמצינו צגמרא (צרכות ל, צ) חסידים
 הראשונים היו שוהין שעה
 אחת קודם התפילה, ופירשו (עי' ראשונים
 שם) כדי לחשוב לפני מי הם עומדין
 להתפלל, וזה 'וישכם אברהם צצוקר', לשון
 צקור מעשיו, היה משכים קודם התפילה
 'אל המקום אשר עמד שם את פני ה'',
 היינו אם ראוי לעמוד צתפילה, שצשעת
 התפילה, עומד שם 'את פני ה'.

או יאמר 'אל המקום אשר עמד שם',
 היינו שהיה מצקר מעשיו, אם המקום
 אשר שם, היינו צאותה צחינה אשר עומד
 היום, אם ראוי להיות פני ה' צעת
 התפילה, כי עמידה פירשו גם כן תפילה
 כדמצינו צגמרא (צרכות ו, צ).

או יאמר ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו כי
 עקרה היא. ואיתא צמדרש (צר"ר סג,
 ה) ששפך תפילות צעושר, הנראה לצאר על

קריאת שמו עשו, היינו שנעשה ונגמר
 צעת לידתו כמו אחר כך. וזה שאמר 'הן
 עשו אחי איש שעיר' (כו, יא), היינו שאין
 זו רק חינוכיות, כמו השערות שהמה חוץ
 להגוף, 'ואנכי איש חלק' - 'חלק ה' עמו',
 היינו שיש צי נשמה שהיא חלק אלהי
 ממעל.

והנה זה הכונה 'ואחרי כן יאל אחיו וידו
 אוחזת בעקב עשו' (כה, כו), רמז כי
 היה לו אחוזה כי צסוף ועקב יהיה עשו,
 שיוגמר תקונו אחר כך צסוף ועקב, כי צני
 ישראל הולכין מדרגא לדרגא.

וזו הכונה 'ואמר הלעיטני נח מן האדם
 האדם הזה כי עיף אנכי על כן קרא
 שמו אדום' (כה, ל), על פי מאמר הכתוב
 (תהלים מט, יב) 'קראו בשמותם עלי אדמות
 וגו' נמשל בבהמות נדמו', רמז כי הרשעים
 קראו בשמותם, היינו הנשמות, והשם
 קדושה אשר צהם קראו עלי אדמה, היינו
 כי העיקר צהם הגשמיות, והגוף אשר
 מכונה צסם אדמה, וזה הכונה 'הלעיטני
 נח מן האדם האדם', כי המאכל והתאוה
 היה מכנה צסם 'האדם כי עיף אנכי', ועל
 ידי מאכל הזה יש לו חיות, ולכך המאכל
 מכונה אללו צסם אדם, והיה קורא עצמו
 אדום על שם המאכל.

וזו כונת המדרש פרשת תולדות (סג, יב)
 זה לשונו 'רבי יוחנן וריש לקיש, רבי

והנה גם צנין הגוף של צני ישראל הוא גם
 כן ממקום הקדושה, כפירוש רש"י
 'וייצר ה' אלהים את האדם עפר מן
 האדמה' (בראשית ב, ז), שנטל הקצ"ה עפר
 מן צית המקדש וצנה את האדם (עי' שם
 ד"ה עפר). ולכך היה המציאות 'ויפח
 באפיו נשמת חיים' (שם), דאם היה הגוף
 רק חומריות לצד, לא היה המציאות
 שהנשמה תהיה צתוכה. והנה מצואר
 צספרים (עי' של"ה הק' הקדמת ולדות אדם
 ועוד) כי שם האדם על שם 'אדמה לעליון'
 (ישעיה יד, יד).

וזו הכונה צפסוק 'ויאל הראשון אדמוני
 כלו כאדרת שער', כי צצני ישראל
 הגוף שהוא הלבוש להנשמה, הוא גם כן
 צקדושה כנ"ל, אלל עשו הוא 'אדמוני',
 הוא דמ"י 'כלו כאדרת שער', היינו שאין
 זו שום פנימיות הקדושה, כי 'כלו' הוא
 דומה 'כאדרת שער', היינו הלבוש החיצון
 מהגוף, שאין זו שום קדושה, כך עשו.

והנה שערות האדם המה חוץ להגוף,
 ולכך נקרא 'שמו עשו', כפירוש
 רש"י (ד"ה ויקראו) 'עשו - נעשה ונגמר',
 על פי הזוהר הק' (ח"ג נא, ב) 'שור או כשב
 או עז כי יולד' (אמור כב, כז), דהנה צאדם
 מצני ישראל יש לו מעלה כאשר נתגדל,
 אשר אותה מעלה לא היתה לו צשעת
 לידה, אלל צבהמות וחיות צעת כי יולד
 המה נקראים כמו צעת גדילתם. וזה רמז

(פרק ו) 'חצי מים וחצי דם, הרי זה אדם שלם', והנה מים היא צחינת חסד, ודם הוא צחינת גבורה.

איתא במדרש (בר"ר סג, ט) 'הגמון אחד שאל לחד מן חילין דצית סלוני, אמר לו מי תופס המלכות אחרינו, הביא נייר חלק ונטל קולמוס וכתב עליו ואחר כן יצא אחיו וידו אחזת בעקב עשו וכו', להודיעך כמה זער נטעור אותו לדיק' עד כאן. ונראה לבאר דהנה מצוהר במאמר חכמינו ז"ל כי לא בכח בני ישראל לסבול את הצער מהגלות המר הזה, רק צמה יכולין לסבול, מחמת שקורין הכתובים מהנחמות אשר יהיו לנו לעתיד, על ידי זה אנו בכחינו לסבול הגלות המר הזה.

וזוה הכונה 'וידו אחזת', יד הוא הכת, היינו מה שאנו יכולין לאחוז עצמנו בגלות, הוא מחמת 'עקב עשו', כי ידענו מה יהיה סופו של עשו. ולזה 'ויקרא שמו יעקב', 'יו"ד על שם המחשבה נאמרה' (רש"י בשלח טו, א), היינו כי המחשבה רק על 'עקב'.

ויאמר יעקב אל עשו מכרה כיום את בכורתיך לי (כה, לא). נראה לי הכונה על פי מאמר הכתוב (משלי י, כו)

יוחנן אמר מינייה ומן פטרונייה', רמז שהמאכל היה מושל עליו, כי היא היה צטל למאכל. וזה הכונה 'ובכל ארץ אחוזתכם גאולה תתנו לארץ' (צבר כה, כד), רמז אם אדם יש לו אחוזה בארץ, ועיקר אצלו הארציות, ולכך נקרא 'עם הארץ' כי העיקר אצלו הארץ - היינו עולם הזה, אזי 'גאולה תתנו לארץ' היינו שיגאל נפשו מזה שצטל לארץ.

ויחיי עשו איש יודע ציד (כה, כז). ותרגום אונקלוס על 'איש יודע ציד' - 'גבר נחשירכין', ומצינו צליונים על התרגום הזה, שהיה דמות נחש חקוק על יריכו. ונראה לבאר, דהנה צהיסוד נרמז שם שדי כידוע (עי' זוהר ח"ג רפג, א), וגם שם הקדוש של הוי"ה צ"ה צלירוף שם מ"ה, והנה אם האדם שומר לעצמו היסוד, הנה שם הוי"ה צ"ה ושם שדי המה שורין על אצר הזה, אצל אס ח"ו פוגם צוה, אזי ח"ו שורה במקומם הנחש, כי גמטריא דדין כדין.

ויעקב איש תם (כה, כז). ענין תמימות הוא, אם יש צו צ' צחינות, היינו חסד וגבורה, וכן היה צבריאת האדם, מצוהר במדרש תנחומא פרשת תזריע

המקום ההיא יראה כמצואר, כי הוא אמר
'צהר ה' יראה' (וירא כב, יד).

והנה מצואר צערוך ערך פלג, כי פליש
היא פתח - כמו מצוי מפולש, עיין
שס. וזה 'ויגר אברהם צארץ פלשתים ימים
רבים', היינו שהיה עושה פתחים צארץ,
ליראה לצני אדם, וזה 'ימים רבים', רמו
שהפתח ליראה אשר עשה אברהם אצינו,
זה היה ל'ימים רבים', כי כל זמן שיהיה
קיום לעולם, הפתח ליראה הוא על ידי
כחו.

וידי כי ארכו לו שם הימים וגו' והנה יצחק
מצחק את רבקה אשתו (כו, ט). נראה
לרמו צוה, דהנה לעתיד לצוה יהיו נקראין
ימים ארוכים, כמאמר חכמינו ז"ל (חולין
קמג, א) 'למען יאריכון ימיה' (ואתחנן ה,
טז), 'לעולם שכולו ארוך', וזה 'כי ארכו לו
שם הימים', רמו אס האדם זוכה לעולם
שכולו ארוך. והנה 'יצחק מצחק את רבקה
אשתו', הנשמה נקראת יצחק, והגוף
הקדוש נקרא רבקה (עי' וזה"ק ח"י שרה
קכט, א), והנה אז הנשמה תתקן את הגוף,
שיהיה גם כן נקרא יצחק. וזה 'והנה יצחק'
היינו הנשמה, 'מצחק את רבקה', רמו כי
על ידי הנשמה יהיה הגוף צחינת 'מצחק',
ויקדש הנשמה להגוף. 'יצחק מצחק' עם
הכוללים צגימטריא מקדש עם האותיות,

'יראת ה' תוסיף ימים ושנות רשעים
תקלורנה', דהנה הרשעים עושים פגם
צימים, והמה נקראין יום המיתה,
והלדיקים מחיים את הימים, וימי הרשעים
יש להם תקון על ידי הלדיקים, וממה
ש'שנות רשעים תקלורנה', מזה נוסף ימים
לאנשים אשר יראת ה' אחס. והנה הימים
אלו המה כמו מכירה ללדיקים, על ידי
עבודת ה', וזה 'מכרה כיום', פירוש כמו
היום שעשה עשו עצירה - עי' פרש"י
שהיה עיף צאותו יום מחמת רליחה, שמכר
אותו יום ליעקב, כן תמכור לי הצורה.

וירא אליו ה' וגו' ויאמר שכון בארץ אשר
אומר אליך גוד בארץ הזאת (כו, ג-ג).
נ"ל פירוש דהנה ארץ גרר הוא גם כן
מארץ ישראל כידוע, ועיקר השכינה היא
צארץ ישראל, וזה 'שכון צארץ', רמו כי
עיקר השכינה היא 'צארץ הזאת', גור
צארץ הזאת', רמו כי 'צארץ הזאת' תוכל
לצוה לצחינת יראה.

וזה הפירוש 'ויגר אברהם צארץ פלשתים
ימים רבים' (וירא כא, לד), רמו שהיה
לו שם יראה גדולה, כאשר צארתי (עי' ר"פ
לך) על 'לך לך מארץ גור' אל הארץ אשר
ארץך' (לך יב, א), היינו שתוכל להשיג שם
יראת שמים. ולכן אברהם אצינו קרא

(כז), מאן רחוצות דא הוא ההוא רקיעא וכו' כד"א 'ונהר יואל מעדן להשקות את הגן' (בראשית ז, י), ואיהו רחוצות, עד כאן. ולכך היו בני ישראל צאריך מצרים כמנין 'רמ"ז', והנה יתרו ומשה רבינו ע"ה נקראין בשם 'חצר', על שם כי שרשם צעולם הצינה.

בעבוד תברכך נפשי בשרם אמות ורבקה
אמרה אל 'יעקב בנה וגו' ואברכה לפני ה' לפני מותי (כו, 7-10). הנה הכתובים האלו הם תמוהים, מדוע שנתה רבקה דברי יצחק, שאמרה כי יצחק אמר לפני ה', ולא כן היה מאמר יצחק רק צעור תברכך נפשי.

ונראה לתרץ כי רבקה היתה יודעת ציעקב כי כל העולם הזה לא נחשב אללו לכולם, ואם היתה אומרת סתם כמו שאמר יצחק, יחשוב יעקב כי הצרכה יהיה על עולם הזה, ולא ירצה לקבלם, צפרט להטעות את אביו, ולכך אמרה 'ואברכה לפני ה'', שהצרכה תהיה 'לפני ה' - מה שנוגע לכבוד השי"ת. וזה הוא הרמז 'אברכה' גמטריא רמ"ת, שאמרה לו שעל ידי הצרכות, תוכל לקיים את הרמ"ת מלות עשה 'לפני ה''. וצאמת כן היו הצרכות, שלא היו עבור העולם הזה, כמצואר צוהר הק' עיין שם.

ורמז כי הנשמה מקדש להגוף הנקרא רבקה.

ויזרע יצחק בארץ ההוא וימצא בשנה
ההוא מאה שערים (כו, יז). נראה לרמז דהנה העשר ספירות נקראין שערים, והנה כל אחת מהן נכללין מעשר, והמה מאה. והנה יצחק היה ממשיך קדושה לעולם הזה מן כל העשר ספירות, והרמז 'שערים' צגמטריא כתר, לרמז שהמשיך הקדושה מן ספירת כתר עד 'הארץ ההוא', וכמצואר צמדרש (צ"ר סד, ג) 'אל תרד מלרימה שכון צאריך' (כו, ז), שכן את השכינה צאריך. וזה 'סור מרע ועשה טוב ושכון לעולם' (תהלים לו, כו), רמז כי התשובה צריכה להיות על כונה זו, שהשכינה הקדושה תשכון צעולם הזה.

ויקרא שם הבאר עשק כי התעשקו עמו
(כו, ט). הנה כל עניני האצות אשר היו עושים, כונתם היתה עבור תקון השכינה הקדושה, והנה 'התעשקו' נוטריקון 'קריצו שושבינין עזידו תקונין' ו"ה, רמז על תקון ו"ה והבן.

בזוהר הק' (קמא, ז) פסוק הנ"ל, זה
לשונו 'ויקרא שמה רחוצות' (כו,

וגם 'ערת' המה אותיות עתר, שהוא לשון תפילה, רמו שצתפילה לריך האדם להיות צנחנית עו, שתפילתו מקובלת למעלה. וכן הוא מצואר צוהר הק' פרשה זו (קמה, ב) זה לשונו, 'אמר רבי יוסי, ודאי כל מה דעביד קוב"ה צארעא כלל הוה ברזא דחכמתא, וכלל בגין לאחזאה חכמתא עלאה להו לבני נשא, בגין דילפון מההוא עובדא רזא דחכמתא', עד כאן. והנה אמרו חכמינו ז"ל (בצה כה, ב) 'שלשה עזין הן ישראל באומות', עיין שם.

קום נא שבה ואכלה מצידי וגו' (כו, יט). הנה התורה היא נחיות, ומרמזת בזה כי לריך האדם לעשות תשובה קודם אכילה, כמצואר צספרים. וזה 'קום נא שבה ואכלה', היינו שתקום לעשות תשובה, כמצואר צוהר הק' 'מפני שיצה תקום', כי זה נקראת תקומה, אם אדם עושה תשובה, וזה 'ואכלה', אחר כך תאכל.

וידח את ריח בגדיו (כו, כז). חכמינו ז"ל אמרו צסנהדרין (לו, א) 'אל תקרא בגדיו אלא צוגדיו', ונראה דהנה פירש רש"י 'והלל אין ריח רע יותר משטף העוים אלא מלמד שנכנסה עמו ריח גן עדן', הכוונה כי מחמת התשובה, אף עצירות נעשין כזכיות (יומא פו, א), ונעשה

והנה 'יתן לך האלהים' (כו, כח), מנינו צמדרש (צ"ר סו, ג) יתן לך אלהותא, והפירוש הוא 'יתן לך אלהים', שיהיה 'לך' צחינת אלהות, כדמנינו 'ויקרא לו אל אלהי ישראל' (וישלח לג, כ), היינו שהקב"ה קרא ליעקב אל. וזה הפירוש 'מה זה מהרת למנא צני ויאמר כי הקרה ה' אלהיך לפני' (כו, כ), פירוש כי יחזק שאל את יעקב למה עשה זאת צוריות כל כך, ואמר לו יעקב 'כי הקרה ה' אלהיך לפני', 'הקרה' לשון יקר וגם צגמטריא הוא יקר, פירוש מחמת כי יקר ה' אלקיך לפני, ולכך עשיתי זאת צוריות, כדי שיהיה לי מיד הצרכה הזאת, מה שנוגע לכבוד שמים כנ"ל.

ואת ערת גדיי העוים הלבשה על ידיו וגו' (כו, עו). נראה לצאר, דהנה יעקב היה צעינו שפל ונצה כדרך הנדיקים, וחש צדעתו כי אינו ראוי לקבל הצרכות, וזה 'ואת עורות גדיי העוים הלבישה על ידיו', דהנה מכל הנצראים צעולם, יוכל האדם לראות מהם דרך לעצדות השם, והנה אמרו חכמינו ז"ל (בצה כה, ב) 'למה ניתנה התורה לישראל מפני שהמה עוים', וזה הרמז 'ואת עורות גדיי העוים', 'עורות' היינו התעוררת, מן 'גדיי העוים', היינו שיהיה לאדם חיזוק ועזות, 'הלבישה על ידיו' היינו על המחשבה שלו.

והרמז כי יעקב תיקן מה שהנחש עיות
מקודם.

ויתן לך האלהים מטל השמים (כו, כח).
הנה מלינו צמדרש משפטים (שמו"ר
לג, ג) זה לשונו, 'עד מתי אני מתהלך בלא
צית שראש נמלא טל', וזה הפירוש 'ויתן
לך האלהים', רמז שיהי לך כמו מדת הדין,
'מטל השמים', מחמת ש'ראשי נמלא טל'
וד"ל. וז"ל בתקונים צהקדמה (יז, א) 'אם
'אמרת ש'ראשי נמלא טל' (שה"ש ה, ז),
מאי נמלא טל, אלא אמר הקב"ה אנת
חשיבא דמיומא דאתחבר צי מקדשא
דעאלנא צציתי דילי ועאלנא צישובא, לאו
הכי דלא עאלנא כל זמנא דאנת צגלותא,
הרי לך סימנא שראשי נמלא טל עיין שם
צאריכות.

עוד יבואר ויתן לך האלהים מטל השמים.
על פי אשר כבר צארתי כמה פעמים
דהעיקר לשמירת היסוד היא עניוות, וזה
'ויתן לך האלהים', 'לך' היינו מדת כל היא
היסוד, מחמת 'מטל' הוא לשון קטנות,
כמו כד הוינא טליא, ועניוות וקטנות היא
מחמת 'השמים', היינו הסתכלות גדלות
השי"ת. וזה 'אם לא תדעי לך היפה צנשים
צאי לך צעקצי הצאן' (שה"ש א, ח), רמז אם
אין 'לך' ידיעה, ולא תוכל להשיג צמדת כל

מהם ריח טוב. וזה הכונה 'נרדי נתן ריחו'
(שה"ש א, יב), היינו גם מה שהיו צני ישראל
מורדים צהקצ"ה צציוול, אף על פי כן
אחר התשובה, 'נתן ריחו'.

ויאמר ראה ריח בני בריח שדה אשר ברכו
ח' (כו, כז). נראה לרמז צזה, דהנה
ידוע שיעקב תיקן את החטא הראשון,
ומחמת החטא הראשון נגרש האדם מגן
עדן, ומחמת כי יעקב היה מתקן החטא
הזה, לזאת נכנס עמו ריח גן עדן. וכמו כן
אלל מעמד הר סיני נתמלא כל העולם כלה
צשמים, זה היה מחמת תיקון החטא
הראשון.

והנה כתיב אלל אדם הראשון 'צצלם
אלהים צרא אמותו' (צראשית א, כז),
שגם הגוף היה צחינת אלהים, והנה ציעקב
מחמת התיקון 'ויקרא לו אל אלהי ישראל'
(וישלה לג, כ), הקצ"ה קרא ליעקב 'אלי'.
וצמעמד הר סיני כתיב (תהלים פג, ו) 'אני
אמרתי אלהים אמת', כי אז היה תקון
הגמור על החטא הראשון. וכמו שהנחש
היה מפתה לאדם, כן אלל יעקב ע"ה היה
נגדו נחש עקלתון, דהיינו עשו, כמצואר
צזהר הק' (קמו, א). ויעקב היה מתקן
זאת, ואחר כך נקרא שמו 'ישראל', כי
'ישראל' צגמטריא יעקב נחש עם הכולל,

וזזה הכונה 'ועתה הורד עדיך מעליך
ואדעה מה אעשה לך' (משל לג, ה),
פירוש כי על ידי שני הכתרים היה להם
שמירת היסוד, והנה אחר החטא הוסר
מהם הכתרים, והיה השי"ת נותן להם
העצה ודעת האריך לשמור את היסוד, וזה
אמר 'מה אעשה לך', היינו על ידי שתהיה
בצחינת 'מה', וזה 'אעשה לך' היינו מדת
כל.

בהפטורה, משא דבר ה' אל ישראל ביד
מלאכי אהבתי אתכם אמר ה',
ואמרתם במה אהבתנו הלא אה עשו ליעקב
ואהב את יעקב, ואת עשו שנאתי (מלאכי א,
ח-ג). ונראה לבאר על פי מה שאמרנו
חכמינו ז"ל (חולין פט, א) על פסוק (ואתחנן
ז, ו) 'לא מרובכם מכל העמים חשק ה' בכם
כי אתם המעט מכל העמים', פירוש
מחמת שאתם ממעטים עצמכם לפני, ואם
כן כי העיקר הבחירה בצני ישראל יותר
מכל האומות, היא מחמת עניויות שלהם.
וזה הכוונה 'ואמרתם צמה אהבתנו',
פירוש מחמת צחינת 'מה' לכך 'אהבתנו',
דהלא 'אח עשו ליעקב' - 'ואהב את יעקב
וכו', אם כן אהבה שלכם, הוא מחמת
צחינת מה.

את 'היפה צנשים', העצה לזה 'לאי לך'
היינו שאתה זוכה, ותוליא את מדת כל,
מחמת 'צעקצי הנאן', רמוז שיהיה לך מדת
עקב וענוה, היינו הכנעה.

וזזה שאמר יעקב 'כי חנני אלהים וכי יש לי
כל' (וישלח לג, יא), דהנה מצואר מי
שהוא שמור ציטוד יש לו חן, והנה מדת
יסוד נקראת חן כמצואר צספר שער
האורה, וזה שאמר יעקב, 'חנני אלהים'
היינו שיש לי מדת חן, וכי יש לי כל' פירוש
מחמת שיש לי מדת כל. והנה עשו כי
הסכים ליעקב על הצרכה, שיהיה לו מדת
כל כנ"ל, כי הצרכה היתה על זאת, 'יהי לך
אשר לך' (וישלח לג, ט), 'יהי לך' היינו מדת
כל, 'אשר לך'.

וזזה כוונת המדרש צפרשה זו (צ"ר סו, ה)
'רבי שמלאי ואמרי לה צסם רבי
אצוהו, אמר לו הקצ"ה כך היית אומר
ולכה איפוא, אמר לו יוחן אמר לו רשע
הוא' עיין שם, דהנה כבר בארתי כי 'ולך
איפה', היינו שאמר לו שיתחזק צמדת כל,
כי איפה היא לשון חיזוק כמצואר צערון
ערך אפיא, וזה שאמר כי אמר לו הקצ"ה,
וכי לעשו תרצה לצרך צמדת כל, אמר לו
יוחן היינו שיהיה לו חן, היינו גם כן מדת
היסוד, 'אמר לו רשע הוא'.

